

Kulturutredningens betänkande

Sammanfattning på lättläst svenska

Stockholm 2009

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2009:16

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen, 2003.

– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice

Tryckt av Edita Sverige AB
Stockholm 2009

ISBN 978-91-38-23189-0
ISSN 0375-250X

Sammanfattning

Den här statliga utredningen handlar om kulturen i landet, hur människor ska kunna vara med på kultur och om pengar från staten till kultur.

Utredningen ger förslag, som sedan skickas ut till myndigheter och andra för att de ska kunna säga vad de tycker. Sedan säger regeringen och riksdagen ja eller nej till förslagen.

Det här är kultur

Kultur handlar om hur människor lever tillsammans men det vi också brukar kalla kultur är konst, teater, film, musik, dans och sådant som vi tycker är viktigt att ha kvar för framtiden, till exempel hus och saker.

Kulturpolitik handlar om hur samhället ska sköta kulturen, betala för den och hur människor ska kunna vara med på kultur.

Vi som har skrivit kulturutredningen vill att alla i samhället ska förstå att kultur är viktigt.

För nästan 40 år sedan bestämde riksdagen en kulturpolitik och då diskuterade alla också hur viktig kulturen är. Men samhället har ändrats sedan dess. Vi får mycket mer information nu. Vi har fått mycket ny teknik som gör det lättare för människor att ta kontakt med varandra och många människor har kommit hit från andra länder. Därför ska vi ha en kulturpolitik som passar oss i Sverige idag.

Kort om de viktigaste förslagen

Vi föreslår en ny kulturpolitik som passar det samhälle vi lever i nu.

Alla människor ska kunna vara med på kultur, själva skapa kultur och kunna diskutera med varandra om kultur. Det är alla de människorna som är de viktigaste i den här utredningen.

Inte bara staten ska ha ansvar för kultur.

Staten, landstingen och kommunerna ska samarbeta kring hur statliga pengar till kultur kan användas.

Folkbildning och kulturpolitik ska fungera tillsammans.

De som arbetar med kultur ska få stöd och utbildning i att starta egna företag.

- Olika utbildningar ska arbeta mer med kultur.
- Företag ska arbeta mer med och lära sig mer om kultur.
- Kulturen ska vara viktig för människors hälsa och för miljön.

- Vi föreslår tre nya myndigheter istället för de många olika myndigheter som finns idag.

De tre nya myndigheterna ska jobba med frågor om:

1. Arkiv, bibliotek och språk.
2. Samtid, historia och livsmiljö.
3. Konstarnas – konst, teater, dans, musik och böcker.

- Statens kulturråd ska finnas kvar men ska ha vissa nya arbetsuppgifter.
- Statliga museer, statliga teatrar och operan ska bestämma mer själva. De ska få uppdrag från staten för flera år.
- De pengar som finns till kultur ska räcka för att göra utredningens förslag till verklighet.

Vi måste ändra kulturpolitiken

Vi tycker att kulturpolitiken måste förändras så att den passar bättre till hur samhället ser ut idag.

Vi vill ha en kulturpolitik som passar många människor och som de kan ha glädje av varje dag.

Vi vill ha en kulturpolitik som passar unga människor och deras sätt att tänka.

Det ska finnas kultur på olika platser
och på olika sätt
och alla ska kunna vara med på kultur.
Människor ska kunna få ett intressantare liv
med hjälp av kulturen.
Det är också viktigt att staten och politiker
inte bestämmer hur kulturen ska vara.
Kulturen ska vara fri.

Så här vill vi

att kulturpolitiken ska vara

Kulturpolitiken ska göra
så att människor kan vara med på kultur
och få upplevelser och lära sig något nytt.
De ska både kunna göra kultur själva
och titta eller lyssna på andra.
Människor ska kunna diskutera med varandra
om vad de tycker och upplever.

- Statliga myndigheter ska arbeta för
att alla människor kan vara med på kultur
och att vi samarbetar med andra länder.
- Statliga myndigheter ska ge stöd till kultur
som gör något nytt och ger oss nya tankar.
- Statliga myndigheter ska se till
att vi tar hand om sådant som vi vill ha kvar för framtiden,
att vi använder det och lär oss av det.
- Statliga myndigheter ska se till
att kulturen är med i arbetet
med att inte slösa på det som finns i naturen
och med att tänka på miljön.
- Statliga myndigheter ska se till
att alla får information och kunskaper.

Andra som arbetar med kultur i landsting och kommuner
ska också arbeta för allt detta.

Inte bara staten ska ha ansvar

Vi har länge haft en kulturpolitik
där staten har tagit det mesta av ansvaret.
Men det fungerar inte längre.

Regioner, landsting och kommuner
har blivit allt viktigare
och har ansvar för mycket kultur.

Många fler är med och gör kultur nuförtiden,
inte bara staten, landstingen och kommunerna.
Staten är fortfarande viktig
men vi tycker att staten ska uppmuntra andra i samhället
att ta ansvar för kultur.

Kultur ska finnas på olika platser
och på olika sätt.
Kultur kan finnas i tv, radio, på internet,
på teatrar och i konserthus.
Särskilt viktiga är olika slags samlingslokaler
där människor kan uppleva kultur tillsammans.

Samarbete med samhället och folkbildning

Studieförbunden ordnar mycket kultur
både i studiecirklar och i olika kulturprogram.
Det är folkbildning och vi vill
att folkbildning och kulturpolitik ska fungera tillsammans.

Staten, kommuner och landsting
ska diskutera kultur med
studieförbund, hembygdsföreningar
och föreningar för människor
som kommit hit från andra länder.

**Samarbete om kultur
med utbildningar och företag**

Kulturpolitiken ska vara sådan
att olika slags människor
ska kunna vara med i samhället och kunna ge något.
Ibland kan vissa grupper av människor
behöva särskilt stöd
för att kunna vara med på kultur i samhället.
Vi behöver starka moderna myndigheter
som klarar det arbetet.

Skolan

Skolan har ansvar för
att barn och unga får skapa kultur,
får lära sig något och får ta del av allt
som vi har sedan gammalt.

De som utbildar sig till lärare
ska lära sig om hur de kan använda kultur i skolan.

Utbildningar

Olika utbildningar efter gymnasiet
ska samarbeta mer med kultur.
Det ska finnas utbildningar
om hur man sköter företag som arbetar med kultur.
Myndigheter som arbetar med kultur ska undersöka
hur de som arbetar med kultur kan starta företag.
Det är också viktigt med forskning om kultur.

Kultur och företag och arbete

Företagen ska bli bättre på att använda sig av kultur
för att skapa arbeten.

Myndigheter, företag och kulturarbetare ska samarbeta mer.
De som redan har samarbetat
kan berätta om hur de har gjort.

Vi vill också att olika utbildningar för konstnärer och hantverkare ska samarbeta mer med myndigheter och företag så att fler som arbetar med kultur kan få ett arbete.

Regionerna

En region kan vara många landsting och kommuner tillsammans. Kulturen kan vara viktig för att regionerna ska bli starka och utvecklas.

Myndigheter som ska ha ansvar för kultur ska lära sig mer om kultur i regionerna.

Myndigheter som arbetar med företag ska ge stöd till kultur i regionerna och skaffa sig kunskap om kultur.

Kultur och hälsa

Kultur kan göra att människor mår bra och är friskare.

Därför ska Statens kulturråd undersöka hur myndigheter för kultur arbetar för människors hälsa.

Den nya myndigheten för konstarterna ska ge bra exempel på hur kulturen kan göra människor friskare.

Kultur och miljö

Vår miljö är viktig.

Det handlar om vår natur och om hur vi använder allt som finns på jorden.

Den nya myndigheten för samtid, historia och livsmiljö ska ha ansvar för hur kultur och miljö kan samarbeta.

Myndigheten ska ge bra exempel på vad kulturen kan göra för miljön.

Arkiv och bibliotek ska ha ansvar för att ge information från samhället.

**Landsting och kommuner
får pengar till kultur**

Staten ger stöd till kultur i kommuner, landsting och regioner.

Vi föreslår att staten ger pengar till regioner efter att de kommit överens om hur pengarna ska användas. Regionerna har ansvaret för hur pengarna används. Regeringen ska tydligt tala om vad den vill med sin kulturpolitik.

Statens kulturråd ska ha ett särskilt ansvar för de här pengarna från staten.

Stöd som staten ska fortsätta att ge

En del stöd kommer staten fortsätta att ge direkt. Till exempel stöd till konstnärer, böcker, teater, dans och musik. Den nya myndigheten för konstverken ska ha ansvar för det.

Den nya myndigheten ska också arbeta för att konstnärer får bra villkor för sitt arbete.

Hur ska konstnärer kunna få bra villkor för sitt arbete?

Vi tror att våra förslag kan skapa fler arbeten åt konstnärerna eftersom vi vill ge mer pengar till regionerna och skapa nya myndigheter som kan arbeta bättre. Vi föreslår också att det ska bli lättare för konstnärer att starta egna företag.

Vi tror att skattereglerna behöver ändras så att fler kan tjäna mer på sin konst. Skatteverket ska ge information och råd till dem som gör kultur.

Tre stora myndigheter

Nu har vi många olika myndigheter som arbetar för kultur.

Vi föreslår istället tre stora myndigheter som ska kunna samarbeta med varandra och med andra i samhället.

Vi tror att de här tre myndigheterna ska kunna göra en ny kulturpolitik till verklighet. Det viktiga är människorna och hur de kan uppleva kulturen och hur de kan ta del av information.

1. Arkiv, bibliotek och språk

Arkivverket ska ha ansvar för information som ska finnas kvar för framtiden.

Kungliga biblioteket ska ha ansvar för alla bibliotek i landet.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket ska få större ansvar för information till dem som behöver annan information än den som finns på papper, till exempel talböcker.

En ny myndighet för arkiv och bibliotek ska börja arbeta år 2014.

2. Samtid, historia och livsmiljö

En ny myndighet för samtid, historia och livsmiljö ska ha ansvar för frågor som handlar om det som ska finnas kvar för framtiden och om kultur som berättar om hur vi lever idag.

Här finns Riksantikvarieämbetet, Riksställningar, Statens konstråd, Nämnden för hemslöjdsfrågor och Arkitekturmuseet.

Den här nya myndigheten ska också ha ansvar för att hjälpa museerna med olika saker.

Myndigheten ska börja arbeta år 2010.

3. Konstarna

En ny myndighet för konstarna ska arbeta med teater, musik, dans, böcker och konst.

Myndigheten ska arbeta med hur konstnärer ska kunna leva på sin konst.

I den här myndigheten finns en del av Statens kulturråd, Konstnärsnämnden, Sveriges författarfond och en del av Rikskonserter.

Den här nya myndigheten ska börja arbeta år 2010.

Det här ska alla de tre myndigheterna arbeta med

De tre myndigheterna ska alla arbeta med kultur för barn och unga, med att kvinnor och män får samma möjligheter och med att olika människor kan vara med på och skapa kultur.

Myndigheterna ska samarbeta med andra länder och arbeta med utbildning och forskning.

Statens kulturråd får nya arbetsuppgifter

Statens kulturråd ska inte längre dela ut pengar till kultur. Kulturrådet ska istället sköta pengarna till kommuner och landsting och undersöka hur kulturen fungerar och berätta det för regeringen.

En del av det gör Statens kulturråd redan idag, men myndigheten behöver mer kunskaper för att kunna sköta de nya arbetsuppgifterna.

Statliga museer, statliga teatrar

Statliga museer, statliga teatrar, operan och andra ska bestämma mer själva.

De ska få uppdrag från staten som ska gälla i flera år.

En särskild utredning ska undersöka hur de arbetar och fungerar.

Vad kostar det?

De pengar som redan finns till kultur ska räcka för att göra utredningens förslag till verklighet.

Staten kommer att spara pengar på att det blir färre myndigheter med tydliga uppgifter.